

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “ธมฺมเตช --- ธรรมเตช”

คำว่า **ธมฺมเตช** อ่านแบบภาษาบาลีว่า **ดํ - มะ - เต - ชะ** มาจากคำว่า **ธมฺม** (คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งทำให้เข้าใจสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง) กับคำว่า **เตช** (เดช, ธรรมที่แผ่ผลาญธรรมที่ตรงกันข้าม) รวมกันเป็น **ธมฺมเตช** เขียนเป็นไทยได้ว่า **ธรรมเตช** หมายถึง เตชคือพระธรรม ซึ่งเป็นพระพุทธรพจน์ เป็นคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ซึ่งสามารถแผ่ผลาญความไม่รู้ ความเห็นผิด แผ่ผลาญอกุศลธรรมทั้งหลาย แผ่ผลาญลัทธิความเชื่อต่างๆ เป็นต้น ธรรมเตช เป็นเดชที่สำคัญ ที่ทำให้คุณความดีทั้งหลายเจริญขึ้น จนถึงสามารถดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น ข้อความจากพระสูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามรรค แสดงความเป็นจริงของเตช และ ธรรมเตช ไว้ว่า

“คำว่า **เตโช (เตช)** ความว่า เตชมี ๕ คือ จรณเตช คุณเตช ปัญญาเตช ปุญญเตช ธรรมเตช, บุคคลผู้มีจิตอันกล้าแข็ง ย่อมยังเตชคือความเป็นผู้ทุศีลให้สิ้นไปด้วยเตชคือศีลเครื่องดำเนินไป (จรณเตช), ย่อมยังเตชมิใช่คุณให้สิ้นไปด้วยเตชคือคุณ (คุณเตช), ย่อมยังเตชคือความเป็นผู้ไม่มีปัญญาให้สิ้นไปด้วยเตชคือปัญญา (ปัญญาเตช), ย่อมยังเตชมิใช่บุญให้สิ้นไปด้วยเตชคือบุญ (ปุญญเตช), ย่อมยังเตชมิใช่ธรรมให้สิ้นไปด้วยเตชอันเป็นธรรม (ธรรมเตช)”.

บทว่า **ธมฺมเตโช (ธรรมเตช)** คือ พุทธวจนเตช อันเป็นหลักแห่งเตช ๔.

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด แม้แต่ในเรื่องเตชก็เพื่อความเข้าใจอย่างถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง เตชเป็นธรรมที่แผ่ผลาญธรรมที่ตรงกันข้าม โดยที่ จรณเตช คือ ศีล ซึ่งเป็นความประพฤติที่ดีงาม เป็นเตชที่แผ่ผลาญความเป็นผู้ทุศีลความประพฤติที่ไม่ดีทั้งหลาย, คุณเตช (เตชคือคุณ ซึ่งเป็นความสงบแห่งจิต) เป็นเตชที่แผ่ผลาญความฟุ้งซ่านความไม่สงบแห่งจิต, ปัญญาเตช (เตชคือปัญญา) เป็นเตชที่แผ่ผลาญอวิชชา (ความไม่รู้) ปุญญเตช (อริยมรรค) เป็นเตชที่แผ่ผลาญกิเลสอกุศลธรรมทั้งหลาย และที่สำคัญ ธรรมเตช ได้แก่ พระพุทธรพจน์ พระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นเตชที่แผ่ผลาญความเห็นที่ผิด แผ่ผลาญลัทธิความเชื่อถือต่างๆ ธรรมเตชเป็นเตชที่สำคัญ เป็นหลักแห่งเตช ๔ ข้างต้น เกื้อกูลให้เตช ๔ อย่างข้างต้นเจริญยิ่งขึ้น

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้วเท่านั้น ที่จะป็นเครื่องป้องกันความเห็นผิดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ป้องกันไม่ให้ตกไปในฝ่ายผิด พระธรรมย่อมจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีโอกาสได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง ทำให้มีความมั่นคงในความเป็นจริง มั่นคงในความถูกต้องไม่หวั่นไหวไม่คล้อยตามในสิ่งที่ผิดที่ไม่ตรงตามพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะ

คำสอนของพระองค์ เกิดจากพระปัญญาตรัสรู้ซึ่งกว่าจะได้ทรงตรัสรู้นั้น พระองค์ต้องอาศัยการสะสมพระบารมี(คุณความดีที่ทำให้ถึงฝั่งของการดับกิเลส)มาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานถึงสี่แสนปี สิ่งที่พระองค์ทรงตรัสรู้และทรงแสดง ย่อมไม่พ้นจากสิ่งที่มีจริง คำที่พระองค์ตรัส เป็นคำจริง เป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด

บุคคลผู้ที่ได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม ซึ่งเป็นคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันเป็นวาจา สัจจะ แสดงให้เข้าใจสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง แล้วมีความเข้าใจไปตามลำดับ ก็จะได้เห็นพระคุณของพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงว่า ถ้าพระองค์ไม่ทรงแสดงสภาพธรรมโดยนัยต่างๆ อย่างละเอียดแล้ว สัตว์โลกทั้งหลายย่อมไม่สามารถพ้นไปจากความเห็นผิด และไม่สามารถพ้นไปจากความไม่รู้ ในลักษณะของสภาพธรรมที่ปรากฏได้เลย แม้ว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว แต่พระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง เป็นศาสดาแทนพระองค์ พระธรรมยังดำรงอยู่ ซึ่งถ้าผู้ใดไม่ศึกษาพระธรรม ไม่ฟังพระธรรม แต่คิดเอาเองว่าเข้าใจธรรมแล้ว ก็ย่อมจะเป็นผู้ที่ประมาทอย่างแท้จริง เพราะย่อมมีความเข้าใจผิดคลาดเคลื่อน ไม่สามารถที่จะมีความเข้าใจถูกเห็นถูกตรงตามความเป็นจริงได้เลย แต่ว่าถ้าศึกษาพระธรรม ฟังพระธรรมอยู่เสมอ บ่อยๆ เนืองๆ ด้วยความละเอียดรอบคอบ ไม่ประมาทในแต่ละคำที่พระองค์ทรงแสดง ก็ย่อมมีความเข้าใจในสภาพธรรมที่ปรากฏเพิ่มขึ้น มั่นคงในความเป็นจริงยิ่งขึ้น และพระธรรมที่ได้ยินได้ฟังนี้ ก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงจิตใจของผู้ที่ได้ฟัง ได้ศึกษา จากที่มากไปด้วยความไม่รู้ และอกุศลธรรมทั้งหลาย ก็จะค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นกุศลยิ่งขึ้น และถ้าได้ศึกษาพระธรรมต่อไป ไม่ขาดการฟังพระธรรม ปัญญา ก็จะเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นเครื่องอุปการะเกื้อกูลให้กุศลประการอื่นๆ จะเจริญขึ้นในชีวิตประจำวัน เป็นไปเพื่อขัดเกลา กิเลสของตนเอง

โดยปกติของผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่ ยังไม่ได้ดับกิเลสใดๆ เลย อันเนื่องมาจากได้สะสมกิเลสมาอย่างยาวนานในสังสารวัฏฏ์ เมื่อได้เหตุได้ปัจจัยกิเลสก็เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น แต่เพราะได้อาศัยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูก ไปตามลำดับ สภาพธรรมฝ่ายดี คือกุศลธรรม ก็จะเจริญขึ้นคล้อยตามความเข้าใจที่ค่อยๆ เพิ่มขึ้น ทำให้เป็นผู้มีความละเอียด มีความเกรงกลัวต่ออกุศลมากขึ้น เห็นโทษภัยของอกุศลมากขึ้น ก็จะปรุงแต่งให้มีการกระทำที่เป็นไปในทางที่ถูกที่ควรมากยิ่งขึ้น สิ่งใดที่เคยกระทำไม่ดี เคยผิดพลาดก็จะแก้ไขให้ถูกต้อง ด้วยการเจริญกุศลกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตั้งมั่นต่อไป ขณะนั้นกุศลจิต ซึ่งเป็นจิตที่ตั้งมั่น อันประกอบด้วยศรัทธา สติ หิริ โอตตัปปะ เป็นต้น เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งจะแตกต่างจากสภาพจิตที่เป็นอกุศล อย่างสิ้นเชิง

แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ซึ่งเป็นธรรมเดชาจริง ๆ ที่จะเป็นที่พึ่งในชีวิตอย่างแท้จริง เป็นเครื่องอุปการะเกื้อกูลให้แต่ละบุคคลดำเนินไปในทางที่เป็นกุศลยิ่งขึ้น ทำให้ออกห่างจากอกุศลไปเรื่อยๆ จนกว่าจะออกห่างได้โดยสมบูรณ์เมื่อมรรคจิตเกิดขึ้นทำกิจประหารกิเลส ดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น กิเลสใดๆ ที่ดับได้แล้ว ก็จะไม่เกิดขึ้นอีกใน

สังสารวัฏฏ์ ซึ่งจะต้องมีการเริ่มต้นที่การฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง
ขาดการฟังพระธรรมไม่ได้.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖